

Comisiwn Ffiniau
i Gymru

Boundary Commission
for Wales

Arolwg Etholaethau Seneddol 2023

Adroddiad Cynnydd Cymru

Ionawr 2022

Comisiwn Ffiniau i Gymru

Arolwg Etholaethau Seneddol 2023 Cymru

Adroddiad ar gynnydd yn ystod 2021

Fe'i cyflwynwyd i'r Senedd yn unol ag Adran 3(2C)
Deddf Etholaethau Seneddol 1986, fel y'i diwygiwyd gan
Ddeddf System Bleidleisio Seneddol ac Etholaethau 2011 a Deddf Etholaethau
Seneddol 2020.

© Hawlfraint y Goron 2022

Mae'r cyhoeddiad hwn wedi'i drwyddedu o dan delerau'r Drwydded Llywodraeth Agored, fersiwn 3.0, ac eithrio lle y nodir fel arall. I weld y drwydded hon, ewch i <http://www.nationalarchives.gov.uk/doc/open-government-licence/version/3> neu ysgrifennwch at y Tîm Polisi Gwybodaeth, yr Archifau Cenedlaethol, Kew, Llundain TW9 4DU, neu anfonwch neges e-bost at: psi@nationalarchives.gsi.gov.uk.

Mae'r cyhoeddiad hwn ar gael yn www.comffin-cymru.gov.uk

Dylai unrhyw ymholiadau ynglŷn â'r cyhoeddiad hwn gael eu hanfon atom yn y cyfeiriad canlynol:

Comisiwn Ffiniau i Gymru
Llawr Gwaelod
Tŷ Hastings
Llys Fitzalan
Caerdydd
CF24 0BL.

E-bost: cffg@ffiniau.cymru

**Y Llefarydd
Tŷ'r Cyffredin
Llundain
SW1A 0AA**

27 Ionawr 2022

Annwyl Mr Gadeirydd

Cyflwyniad

1. Mae'r adroddiad hwn, fel sy'n ofynnol gan adran 3(2B) Deddf Etholaethau Seneddol 1986 (fel y'i diwygiwyd gan Ddeddf System Bleidleisio Seneddol ac Etholaethau 2011 a Deddf Etholaethau Seneddol 2020), y cyfeirir ati o hyn ymlaen fel 'y Ddeddf', yn amlinellu'r cynnydd y mae'r Comisiwn Ffiniau i Gymru ("y Comisiwn") wedi'i wneud wrth baratoi'r arolwg o ffiniau sydd i'w gyflwyno cyn 1 Gorffennaf 2023. Fel y gwyddoch, mae adran 3(2C) yn mynnu eich bod yn cyflwyno ein hadroddiad gerbron y Senedd.

Dechrau'r arolwg

2. Ar 5 Ionawr 2021, cyhoeddodd y Comisiwn ddechrau Arolwg 2023 o Etholaethau Seneddol yng Nghymru a chyhoeddodd gyfanswm nifer yr etholwyr yn y Deyrnas Unedig, y cwota etholiadol a'r dyraniad etholaethau i Gymru. Ar gyfer Arolwg 2023, y dyraniad ar gyfer Cymru yw 32, gan gynnwys etholaeth warchoddedig Ynys Môn.
3. Cyhoeddodd y Comisiwn ei 'Ganllaw i Arolwg 2023' yn Gymraeg a Saesneg ar 17 Mawrth 2021, a oedd yn cynnwys y polisiau a'r gweithdrefnau ar gyfer yr arolwg. Er mwyn gwella hygyrchedd i waith y Comisiwn, cyhoeddwyd fersiwn hawdd ei darllen hefyd, yn ogystal â chyfieithiad o'r canllaw mewn Iaith Arwyddion Prydain.

Cyfarfodydd cychwynnol a gynhaliwyd â rhanddeiliaid

4. Yn yr un modd ag Arolygon Seneddol blaenorol, cynhaliodd y Comisiwn gyfres o gyfarfodydd â rhanddeiliaid allweddol. Cynhaliwyd y cyfarfod cyntaf ar 1 Mawrth 2021 â phleidiau gwleidyddol a oedd yn cael eu cynrychioli yn Senedd y Deyrnas Unedig neu Senedd Cymru, ac fe'i dilynwyd gan gyfarfod â phartïon â buddiant ar 5 Mawrth 2021. Cynhaliwyd y cyfarfod cychwynnol olaf ar 8 Mawrth 2021 ag Aelodau Seneddol. Mae cofnodion y tri chyfarfod ar gael ar wefan y Comisiwn.

Recriwtio Comisiynwyr Cynorthwyol

5. Ym mis Mehefin 2021, dechreuodd y Comisiwn ei ymgyrch recriwtio ar gyfer Comisiynwyr Cynorthwyol i helpu â gwaith y Comisiwn. Cafodd y Comisiwn 14 o geisiadau a rhoddwyd saith ar y rhestr fer ar gyfer cyfweiliad. Cyfwelwyd yr holl ymgeiswyr ar y rhestr fer gan banel a oedd yn cynnwys un o'r Comisiynwyr (Huw Vaughan Thomas CBE), Ysgrifennydd

y Comisiwn (Shereen Williams MBE) ac aelod annibynnol (y Fonesig Claire Clancy DCB DL), ac ar ôl cael cytundeb y Comisiynwyr eraill, argymhellodd y panel bedwar unigolyn i'r Llywodraeth i'w penodi. Derbyniwyd pob un ohonynt.

Porth Ymgynghori

6. Yn arwain at gyhoeddi'r cynigion cychwynnol, datblygodd y Comisiwn borth ymgynghori ar-lein gyda'r Comisiwn Ffiniau i Loegr a'r Comisiwn Ffiniau i'r Alban. Aeth y porth hwn yn fyw yng Nghymru ar yr un diwrnod y cyhoeddwyd y cynigion cychwynnol. Cyflwynwyd mwyafrif y cynrychiolaethau a gafodd y Comisiwn yn ystod y cyfnod ymgynghori cychwynnol trwy'r porth.

Cynigion cychwynnol a chyfnod ymgynghori

7. Cyhoeddodd y Comisiwn ei gynigion cychwynnol ar 8 Medi 2021 a chynhaliodd gyfnod ymgynghori 8 wythnos a ddaeth i ben ar 3 Tachwedd 2021. Rhoddwyd copi gwaharddedig o'r adroddiad i bleidiau gwleidyddol ac Aelodau Seneddol ar 7 Medi 2021.
8. Cynhaliwyd ymgyrch hyrwyddo helaeth a oedd yn cynnwys sylw yn y wasg, hysbysebion ar fysiau, hysbysebion digidol a chyfryngau cymdeithasol. Cafodd y Comisiwn 1,211 o gynrychiolaethau ysgrifenedig o ganlyniad i hyn. Dyma'r nifer uchaf o gynrychiolaethau y mae'r Comisiwn erioed wedi'u derbyn ar gyfer Arolwg Etholaethol.
9. Cafodd cynrychiolaethau a dderbyniwyd yn ystod y cyfnod ymgynghori cychwynnol eu cyhoeddi ar wefan y Comisiwn ar 17 Rhagfyr 2021.

Ail gyfnod ymgynghori a gwrandawriadau cyhoeddus

10. Cyn y gwrandawriadau cyhoeddus, cyhoeddodd y Comisiwn 'Ganllaw i'r Gwrandawriadau Cyhoeddus' i ddarparu gwybodaeth am fformat y gwrandawriadau yn ogystal â'r broses o neilltuo slot siarad. Roedd y Comisiwn yn bwriadu cynnal yr ail gyfnod ymgynghori o 11 Ionawr 2022 tan 21 Chwefror 2022. Yn ystod y cyfnod ymgynghori hwn, bwriad y Comisiwn oedd cynnal pum gwrandawriad cyhoeddus yn Aberystwyth, Bangor, Wrecsam, Abertawe, a Chaerdydd.
11. Yn anffodus, o ganlyniad i'r heriau iechyd cyhoeddus parhaus sy'n deillio o'r amrywiolyn Omicron, mae'r Comisiwn bellach wedi gohirio dechrau'r ail gyfnod ymgynghori tan 17 Chwefror 2022 ac fe ddaw i ben ar 30 Mawrth 2022. Bydd y pum gwrandawriad cyhoeddus yn cael eu cynnal yn ystod y cyfnod hwn ac er bod rhaid rhoi tystiolaeth yn bersonol, bydd y gwrandawriadau cyhoeddus yn cael eu ffrydio'n fyw.

Camau Nesaf

12. Bydd y cynrychiolaethau a gaiff y Comisiwn yn ystod y cyfnod ymgynghori cyntaf a'r ail gyfnod ymgynghori yn cael eu hystyried gan y Comisiynwyr Cynorthwyol a fydd yn gwneud argymhellion i'r Comisiwn ynglŷn â sut y gallai ddiwygio ei gynigion.
13. Yna, bydd y Comisiwn yn ystyried yr holl gynrychiolaethau a wnaed ac argymhellion y Comisiynwyr Cynorthwyol ac yn ystyried newidiadau i'r cynigion cychwynnol. Os yw'n briodol, bydd y Comisiwn yn cyhoeddi cynigion diwygiedig ac yn agor cyfnod ymgynghori ar y cynigion hynny.
14. Bydd y Comisiwn yn ystyried yr holl gynrychiolaethau a gyflwynwyd ynglŷn â'i gynigion diwygiedig ac yn penderfynu p'un a ddylid gwneud unrhyw newidiadau ychwanegol. Mae'r Comisiwn yn hyderus y bydd mewn sefyllfa i gyhoeddi argymhellion terfynol cyn y dyddiad terfyn statudol, sef cyn 1 Gorffennaf 2023.

Mrs Ustus Jefford DBE
Dirprwy Gadeirydd

Mr Huw Vaughan Thomas CBE
Comisiynydd

Mr Sam Hartley
Comisiynydd

Mrs Shereen Williams MBE OStJ DL
Ysgrifennydd